

MILLIY KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH VA DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALARDA KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Tursunboyev Ziyodbek Xolmurod o'g'li
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada bugungi global biznes muhitida, xalqaro standartlarga muvofiq kuchli va samarador milliy korporativ boshqaruv tizimini rivojlantirish zarurligi haqida yoritilgan. Hamda milliy korporativ boshqaruvning tasnifiga va xalqaro standartlarga mosligini yanada tushuntirish maqsadida, yaralgan qonun hujjatlari, mas'uliyat, ochiqlik, muhit ishtiroki va risk boshqaruv kabi turli tomonlarini ko'rib chiqish maqsadida, milliy korporativ boshqaruv tizimini rivojlantirish jarayoniga doimiy tajribalar kursatilgan [1].

Kalit so'zlar: milliy korporativ, iqtisodiy o'sish, xalqaro standartlar, aktsiyadorlar, xodimlar, mijozlar, integratsiya, davlat korxonalari.

Milliy korporativ boshqaruvning iqtisodiy o'sishga, investitsiya ishtiyoqchilari ishonchiga va umumiy tashkilot mustahkamlanishiga qanday ta'sir qilishini tushuntiradi. Bu fanning xalqaro standartlarga mos bo'lgan milliy korporativ boshqaruv tizimiga ega bo'lishning zarurati va bu tadqiqotning asosini tushuntirish maqsadida tushuniladi.

Hamda milliy korporativ boshqaruv amaliyotini tartibga soluvchi qonun hujjatlarni va tartiblarni ko'rib chiqishni [2] o'z ichiga oladi. Bunda xalqaro standartlarga mos keladigan qo'shimcha qonun va tartiblarni qayta ko'rishning, mas'uliyat, ochiqlik va etnik amaliyotlarni ta'minlashda ahamiyatiga e'tibor beriladi.

Kuchli korporativ boshqaruv tizimi uchun samarali muhit ishtiroki o'zgaras tomondan muhimdir. Ushbu bo'limda aktsiyadorlar, xodimlar, mijozlar va keng ahamiyatga ega bo'lgan jamiyat bilan qanday ishtirok etish strategiyalari ko'rib chiqiladi. Ochiqlik va mas'uliyatni ta'minlash maqsadida, odatiy hisobotlar, ma'lumotlarni ifodalash talablar va mustaqil tekshirishlarni ta'minlash kabi mas'uliyat mehniniyatini ta'minlash vositalari muhimdir [3].

Har qanday tashkilotning uzoq muddatli muvaffaqiyati uchun risklarni samarali boshqarish muhimdir. Milliy korporativ boshqaruv tizimiga risk boshqaruv amaliyotini integratsiya qilishni ko'rib chiqadi. Ushbu bo'limda samarali ichki nazorat, risk baholash metodikalari va eng yaxshi amaliyotlarni qo'llash orqali risklarni miyab olish va muvofiqlashtirish uchun turli usullar o'zgartirish va kafolatlanish vositalarini ko'rib chiqadi.

Xalqaro standartlarga mos keladigan milliy korporativ boshqaruv tizimini muvaffaqiyatli tarzda amalga oshirgan mamlakatlarning ko'rsatmalarini o'z ichiga

oladi. Ularning tajribalari, o'rgangan darslar va o'tkazilgan jarayonlarni ko'rib chiqib, boshqa kontekstlar uchun o'xshash [4]. tizimlarni rivojlantirish va amalga oshirish uchun muhim ma'lumotlar to'plami beriladi.

Davlat ishtirokida faoliyat yuritadigan korxonalarda korporativ boshqaruvning samaradorligini oshirish bugungi zamonning katta talablari bilan muhim muammolardan biri bo'lib kelmoqda. Davlatning korxonalaridagi korporativ boshqaruvning o'zining [5] samaradorligini oshirish, xususiyatlarini tushuntirish va joriy ishtirokda mavjud bo'lgan mas'uliyat va imtiyozlar muammolarini muhokama qilish maqsadida, muhim manbalardan foydalanib korporativ boshqaruvning samaradorligini oshirishga doir qator tajribalar keltiriladi.

Korporativ boshqaruvning aniq maqsad va strategiyalari:

Korporativ boshqaruvning samaradorligini oshirishda asosiy tamoyil aniq maqsad va strategiyalarni belgilashdan o'tkaziladi. Davlat korxonalari boshqarish organlarining belgilangan maqsadlar, strategiyalar va ularning muvaffaqiyat kriteriyalari bilan birga korporativ boshqaruvni amalga oshirish maqsadida tizimga ega bo'lishi kritik muhimlikka ega.

Korporativ boshqaruvning samaradorligini oshirishda rivojlanish va ta'lim muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Davlatning o'ziga xos korporativ boshqaruvni rivojlantirish va ta'lim dasturlari orqali korxonalarining rahbarlari va xodimlari o'rtasidagi samaradorlikni oshirishga imkon berish muhimdir. Bu muhim manbalardan foydalanish, korxonalarda xalqaro tajribani o'rganish, yangiliklarni kuzatish va korxonalarining samaradorligini oshirishga qaratilgan yuqori sifatli kadrlarni ishlab chiqishga imkon beradi.

Innovatsion texnika va texnologiyalarni yaratish ishlab chiqarish bilan bog'liq bo'lgan riskni kamaytiradi, uzoq muddatga mo'ljallangan tadqiqot va ishlab chiqarish sikllari moliyalashtirilishi takomillashadi hamda xorijiy firmalar bilan strategik hamkorlik rivojlanadi. Mamlakat iqtisodiyotida integratsiyalashgan korporativ tuzilmalarning shakllanishi va rivojlanishi nafaqat milliy iqtisodiyotimizning strategik raqobatbardoshligini oshiradi, balki moliyaviy va ishlab chiqarish tarmoqlarida paydo bo'ladigan inqirozni yengib o'tishda ko'makdosh ham bo'ladi. Shu bilan birga, integratsiyalashgan korporativ tuzilmalar faoliyatining samaradorligini oshirish uchun: integratsiyalashgan korporativ tuzilmalar tarkibiga nafaqat yirik korxonalarni, balki kichik korxonalarni qo'shish va ular o'rtasida uzviy aloqadorliklarni tashkil etish maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz. Integratsiyalashgan korporativ tuzilmalarning tarkibida moliya tashkilotlarining faoliyat turlari va shakllarini ko'paytirish, ularning tarkibiga tijorat banklari bilan bir qatorda, investitsion fondlar, sug'urta kompaniyalarni kiritish mumkin, buning hisobiga vaqtincha bo'sh mablag'larni tez jalb qilish va ulardan samarali foydalanishga hamda istiqboldagi risklarni pasaytirishga (turli xildagi inqirozlarda ro'y beradigan salbiy iqtisodiy hodisalardan sug'urtalanishga) erishiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Berle A.A. and Means G. The Modern Corporations and Private Property, 1st ed., Macmillan, New York, NY. 1932.
2. Глушкова Л.А. К вопросу о применении модели корпоративного

управления в российских коммерческих банках. Банковское дело, октябрь-декабрь, №4. 2004. сс. 2-11.

3. Crystal G., 1991. In Search of Excess: The Overcompensation of American Executives. W.W. Norton and Company, New York.; Jensen M., 1993. The modern industrial revolution, exit, and the failure of internal control systems. Journal of Finance 48, 831-880.

4. Freeman R.E. Strategic Management: A Stakeholder Approach, Cambridge University Press, Cambridge. 2010.

5. Salvioni D.M.; Gennari F. Corporate governance, sustainability and capital markets orientation. Int. J. Manag. Sustain. 2014, 3, 469–483.

MODERN APPROACHES OF CORPORATE GOVERNANCE IN STATE-OWNED ENTERPRISES (SOEs): PROBLEMS AND SOLUTIONS

Fayzullayev Fayoz Hikmatulla o'g'li

Student of Tashkent state university of economics

fayzullayev.fayoz418@gmail.com

Supervisor: Urinov Bobur Nasilloevich

Abstract

Answers were given to the questions about which aspects of state enterprises serve as the main and auxiliary directions for improving the efficiency of corporate management. International experience has been studied and recommendations and solutions to the problems encountered have been presented for implementation in Uzbekistan.

Key words: State enterprises; corporate governance; efficiency; international experience; enterprise; transparency; accountability; justice; responsibility; accounting; accounting software; international experience; problems; solutions;

Corporate governance is a critical aspect of managing any organization, including state-owned enterprises (SOEs). SOEs are unique in that they are owned by the government, which means that their governance structure is subject to scrutiny from multiple stakeholders, including the government, regulators, and the public. In recent years, there has been growing concern about the efficiency of SOEs, and many have argued that improving their corporate governance could help increase efficiency. This essay explores the role of corporate governance in improving efficiency in SOEs.

Corporate governance refers to the systems and processes by which an organization is directed and controlled. It encompasses a wide range of activities, including decision-making, risk management, compliance, and accountability. In the case of SOEs, corporate governance is particularly important, given their unique ownership structure. The government is the ultimate owner of these companies, and as such, it has a responsibility to ensure that they are run efficiently and effectively.

One of the main reasons why corporate governance is important for SOEs is that it helps to ensure that decision-making is based on sound principles and is not influenced by political considerations. This is particularly important for SOEs, as they